

*Професионална гимназия по хотелиерство и туризъм
„Академик Неделчо Неделчев” – гр. Сливен*

**УТВЪРЖДАВАМ:
МАРИЯ ГРАМОВА
ДИРЕКТОР**

**УЧИЛИЩНА ПРОГРАМА ПО ГРАЖДАНСКО,
ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ
ЗА УЧЕБНАТА 2026 / 2027 ГОДИНА**

Настоящата програма е разработена на основание чл. 1, ал. 1 и 2, чл. 2, чл. 3, ал. 1, чл. 5, ал. 2, чл. 6, ал. 1 и 2, чл. 11 и чл. 13, ал. 2 от Наредба № 13 от 21.09.2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, във връзка с чл. 263, ал. 1, т. 1 от ЗПУО, приета на заседание на педагогическия съвет с протокол № 12 / 08.VII.2026 г. и е утвърдена със Заповед № РД – 07 -1224 /13. VII.2026 г. на директора на училището.

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. СЪЩНОСТ

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование представлява взаимосвързан интердисциплинарен комплекс, насочен към формиране на ключови компетентности, ценности, знания, умения и нагласи, необходими за успешна личностна, социална и професионална реализация на учениците.

Образованието подпомага изграждането на активни, свободни, отговорни и социално ангажирани личности, които познават своите права и задължения, уважават човешките права, демократичните принципи, културното многообразие и устойчивото развитие.

В ПГХТ „Акад. Неделчо Неделчев“ гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява чрез:

- обучението по учебните предмети;
- часа на класа;
- ученическото самоуправление;
- проектно-базирано обучение;
- занимания по интереси;
- дейности по общата подкрепа за личностно развитие;
- училищни инициативи, кампании и доброволчески дейности;
- партньорство с родители, институции, работодатели, неправителствени организации и местната общност.

При реализиране на програмата се отчита професионалната насоченост на училището, като особено внимание се отделя на изграждането на професионална етика, умения за работа в мултикултурна среда, устойчив туризъм, здравословен начин на живот, предприемачество, финансова грамотност и дигитални компетентности.

II. ЦЕЛИ

Основна цел на програмата

Основната цел на програмата е формирането на компетентни, социално отговорни и активни граждани, които притежават знания, умения и ценности за пълноценно участие в обществения живот, вземат информирани решения, защитават демократичните принципи, правата на човека и върховенството на закона, проявяват уважение към културното многообразие, опазват собственото си здраве и околната среда и допринасят за устойчивото развитие на обществото.

За постигането на тази цел училището си поставя следните **стратегически цели**:

Гражданско образование и демократична култура

1. Формиране на гражданско съзнание, активна гражданска позиция и социална отговорност.
2. Изграждане на уважение към Конституцията на Република България, законите и принципите на правовата държава.

3. Насърчаване на ученическото самоуправление, доброволчеството и активното участие в училищния и обществен живот.

Социално и личностно развитие

4. Развитие на социални, граждански и интеркултурни компетентности.
5. Формиране на толерантност, уважение към различията, недискриминация и приобщаващо поведение.
6. Развитие на умения за ефективна комуникация, работа в екип и конструктивно разрешаване на конфликти.

Здравно образование и безопасност

7. Изграждане на здравна култура, умения за здравословен начин на живот и отговорно отношение към личното и общественото здраве.
8. Формиране на умения за безопасно и отговорно поведение в реална и дигитална среда.

Екологично образование и устойчиво развитие

9. Развитие на екологична култура и отговорно отношение към природните ресурси.
10. Формиране на устойчив модел на поведение, основан на принципите на устойчивото развитие и опазването на околната среда.

Грамотност и подготовка за съвременното общество

11. Повишаване на финансовата, правната, медийната и дигиталната грамотност като основа за информирано и отговорно участие в обществото.

Професионална реализация и международна среда

12. Изграждане на професионална етика, отговорност и професионално поведение, съобразени с профила на училището.
13. Развитие на умения за работа в мултикултурна, европейска и международна професионална среда.

III. ЗАДАЧИ

За реализиране на поставените цели училището изпълнява следните задачи:

1. Развива демократична училищна култура;
2. Създава безопасна, подкрепяща и приобщаваща образователна среда;
3. Стимулира участието на учениците в училищния живот;
4. Развива ученическото самоуправление;
5. Организира кампании за превенция на насилието, агресията и тормоза;
6. Подпомага изграждането на умения за мирно разрешаване на конфликти;
7. Развива медийна и информационна грамотност;
8. Изгражда култура за безопасно използване на интернет, социалните мрежи и системите с изкуствен интелект;
9. Формира умения за критично мислене;
10. Развива финансова култура и предприемаческо мислене;
11. Подпомага професионалното ориентиране и кариерното развитие;
12. Изгражда екологично отговорно поведение;

13. Организира доброволчески и благотворителни инициативи;
14. Насърчава межкултурния диалог;
15. Изгражда умения за общуване с представители на различни култури;
16. Развива професионална етика при обслужване на клиенти в туристическия сектор.

IV. ПРИНЦИПИ

Изпълнението на програмата се основава на следните принципи:

- законност;
- равнопоставеност;
- приобщаване;
- уважение към човешките права;
- демократичност;
- толерантност;
- партньорство;
- прозрачност;
- устойчиво развитие;
- недопускане на дискриминация;
- безопасност;
- доброволност при участие в извънкласни инициативи;
- активност на учениците;
- сътрудничество между училище, семейство и институции;
- личен пример на педагогическите специалисти;
- професионална етика;
- отговорно използване на дигиталните технологии и изкуствения интелект.

V. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

В резултат от изпълнението на програмата учениците:

- познават своите права и задължения;
- участват активно в училищното самоуправление;
- проявяват уважение към човешките права и демократичните ценности;
- общуват толерантно в мултикултурна среда;
- демонстрират социална отговорност и гражданска активност;
- изграждат устойчиви навици за здравословен начин на живот;
- умеят да оказват първа помощ при необходимост;
- проявяват екологично отговорно поведение;
- използват безопасно интернет, социалните мрежи и дигиталните технологии;
- разпознават дезинформация и манипулативно съдържание;
- използват етично инструменти с изкуствен интелект в учебния процес;
- проявяват финансова грамотност и предприемаческо мислене;

- изграждат професионална култура и етика;
- работят ефективно в екип;
- проявяват инициативност и доброволчество;
- вземат информирани решения;
- допринасят за създаването на позитивна, безопасна и приобщаваща училищна среда.

VI. НАЧИНИ И ФОРМИ НА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в ПГХТ „Акад. Неделчо Неделчев“ се осъществява като целенасочен и непрекъснат процес, интегриран в цялостната образователна дейност на училището.

Реализира се чрез:

1. В процеса на училищното обучение:

- общообразователната подготовка;
- професионалната подготовка;
- учебните предмети;
- интердисциплинарни уроци;
- проектно-базирано обучение;
- практическо обучение;
- производствена практика.

2. В часа на класа

Часът на класа е основна форма за изграждане на граждански, социални и личностни компетентности чрез: дискусии; казуси; дебати; ролеви игри; симулации; срещи с институции; презентации; ученически проекти; доброволчески инициативи.

3. Чрез ученическото самоуправление

- Ученически съвет;
- представители в обществения съвет;
- участие в комисии;
- Ден на ученическото самоуправление;
- ученически инициативи.

4. Чрез проектна дейност

Училището насърчава участието в:

- програми на МОН;
- програми на Европейския съюз;
- Еразъм+;
- Национални програми;
- общински инициативи;
- доброволчески кампании.

5. Чрез извънкласни дейности

- клубове по интереси;
- екологични кампании;

- благотворителни инициативи;
- училищни празници;
- спортни прояви;
- състезания;
- конкурси;
- тематични седмици.

6. Чрез партньорство

Съвместна работа с:

- родители;
- Община Сливен;
- ОДМВР – Сливен;
- РЗИ – Сливен;
- РСПБЗН;
- БЧК;
- Дирекция „Социално подпомагане“;
- МКБППМН;
- работодатели;
- туристическия бизнес;
- висши училища;
- неправителствени организации.

VII. РАМКОВИТЕ ИЗИСКВАНИЯ

1. Рамковите изисквания за резултатите от обучението по ГЗЕИО са насочени към надграждане и разширяване на изискванията за резултатите от обучението, определени в ДОС за общообразователната подготовка. Включват следните области на компетентност:

Гражданско образование	Здравно образование
• права и задължения; • демократично участие; • правова държава; • изборен процес; • човешки права; • финансова грамотност; • правна грамотност; • доброволчество; • предприемачество; • медийна грамотност; • дигитално гражданство; • академична почтеност; • противодействие на корупцията.	• физическо здраве; • психично здраве; • емоционална интелигентност; • управление на стреса; • превенция на зависимости; • безопасност в интернет; • превенция на кибертормоза; • сексуално здраве; • първа помощ; • здравословно хранене; • физическа активност; • превенция на насилието.

Екологично образование	Интеркултурно образование
• устойчиво развитие; • климатични промени; • зелена икономика; • кръгова икономика; • биоразнообразие; • енергийна ефективност; • разделно събиране; • намаляване на отпадъците; • устойчив туризъм; • опазване на природното наследство.	• културна идентичност; • европейски ценности; • уважение към различията; • толерантност; • права на човека; • недискриминация; • межкултурен диалог; • социално включване; • комуникация в мултикултурна среда; • професионална етика.

2.Учителите по своя преценка използват, комбинират и адаптират рамковите изисквания за резултатите от обучението съобразно интересите и потребностите на учениците.

VIII. ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОЛИТИКИ

Програмата се реализира чрез следните институционални политики:

- превенция на отпадането;
- превенция на насилието;
- приобщаващо образование;
- безопасна училищна среда;
- дигитална трансформация;
- здравословен начин на живот;
- устойчиво развитие;
- развитие на ученическото самоуправление;
- партньорство със семейството;
- партньорство с работодателите;
- развитие на професионалните компетентности;
- кариерно ориентиране.

IX. ПРИОРИТЕТИ ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

През учебната 2026/2027 година ПГХТ „Акад. Неделчо Неделчев“ определя следните приоритети:

1. Повишаване на гражданската активност.
2. Развитие на ученическото самоуправление.
3. Подобряване на психичното здраве.
4. Превенция на агресията и тормоза.
5. Превенция на употребата на психоактивни вещества.
6. Развитие на медийната грамотност.
7. Безопасно използване на социалните мрежи.
8. Етично използване на изкуствен интелект.
9. Повишаване на финансовата грамотност.

10. Предприемачество.
11. Развитие на дигиталните компетентности.
12. Устойчив туризъм.
13. Екологична култура.
14. Доброволчество.
15. Социално предприемачество.
16. Приобщаваща училищна среда.
17. Работа с родители.
18. Международно сътрудничество.
19. Развитие на професионалната етика.
20. Формиране на активни европейски граждани.

Х. ГОДИШЕН ПЛАН ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ПО ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027 ГОДИНА

Основна цел

Изграждане на активни, отговорни, здравно и екологично грамотни ученици, които уважават човешките права, демократичните ценности, културното многообразие и принципите на устойчивото развитие.

№	Дейност	Срок	Отговорници	Индикатор за изпълнение
1	Запознаване на учениците с Правилника за дейността на училището.	септември	Класни ръководители	Всички ученици са инструктирани.
2	Избор на актив на паралелките.	септември	Класни ръководители	Избран ученически актив.
3	Избор на представители в Ученическия съвет.	септември	Педагогически съветник	Избран Ученически съвет.
4	Разработване на планове за часа на класа.	септември	Класни ръководители	Изготвени планове.
5	Провеждане на инструктажи по безопасност.	септември	Класни ръководители	Протоколи за инструктаж.

Гражданско образование

№	Дейност	Срок	Отговорници	Индикатор
6	Отбелязване на Деня на независимостта.	22 септември	Учители по история	Проведени инициативи
7	Европейски ден на езиците.	26 септември	Учители по ЧЕ	Участие на ученици
8	Избори за ученически парламент.	октомври	Ученически съвет	Проведени избори

9	Ден на народните будители.	1 ноември	Учители	Училищно тържество
10	Международен ден на доброволца.	5 декември	Педагогически съветник	Доброволческа акция
11	Отбелязване на Деня на Конституцията.	16 април	Учители по история	Информационна кампания
12	Ден на ученическото самоуправление.	май	Ученически съвет	Проведено събитие

Здравно образование

№	Дейност	Срок	Отговорници	Индикатор
13	Световен ден без тютюнопушене.	31 май	РЗИ, медицинско лице	Кампания
14	Световен ден за борба със СПИН.	1 декември	РЗИ	Беседи
15	Ден на розовата фланелка.	февруари	Психолог	Училищна инициатива
16	Беседи за психично здраве.	през годината	Психолог	Проведени срещи
17	Превенция употребата на психоактивни вещества.	през годината	РЗИ	Информационни кампании
18	Обучение по първа помощ.	април	БЧК	Практическо обучение
19	Безопасност при движение по пътищата.	през годината	Класни ръководители	Проведени занятия

Екологично образование

№	Дейност	Срок	Отговорници	Индикатор
20	Световен ден на водата.	22 март	Учители по природни науки	Инициативи
21	Часът на Земята.	март	Еко клуб	Участие
22	Световен ден на Земята.	22 април	Учители	Кампания
23	Пролетно почистване.	април	Класни ръководители	Почистени площи
24	Засаждане на дървета и цветя.	април	Учители	Озеленени площи
25	Кампания за разделно събиране на отпадъци.	целогодишно	Еко клуб	Количество събрани отпадъци
26	Инициативи за устойчив туризъм.	май	Учители по професионална подготовка	Проекти

Интеркултурно образование

№	Дейност	Срок	Отговорници	Индикатор
27	Европейски ден на езиците.	26 септември	Учители по ЧЕ	Училищна инициатива
28	Ден на толерантността.	16 ноември	Психолог	Кампания
29	Межкултурен фестивал.	април	Комисия	Проведено събитие
30	Кулинарни традиции на различните народи.	през годината	Учители по професионална подготовка	Практически дейности
31	Европейски ден.	9 май	Учители	Празник

Дигитална грамотност и безопасност

№	Дейност	Срок	Отговорници	Индикатор
32	Безопасен интернет.	февруари	Учители по ИТ	Проведени занятия
33	Разпознаване на фалшиви новини.	през годината	Учители	Практически упражнения
34	Етично използване на изкуствен интелект.	през годината	Учители по ИТ	Разработени казуси
35	Защита на личните данни.	октомври	Учители по ИТ	Информационна кампания
36	Превенция на кибертормоза.	целогодишно	Психолог	Проведени обучения

Професионално образование

№	Дейност	Срок	Отговорници	Индикатор
37	Етика в хотелиерството.	през годината	Учители по професионална подготовка	Практически занятия
38	Устойчив туризъм.	през годината	Учители	Проекти
39	Безопасност на храните.	през годината	Учители	Практически упражнения
40	Комуникация с клиенти от различни култури.	през годината	Учители	Ролеви игри

Провеждането на дейностите по ГЗЕИО се подпомага и координира от Красимира Донева-психолог, Галина Балтаджиева – ЗДУД и Мария Очкова -ЗДУПД.

Професионална гимназия по хотелиерство и туризъм „Академик Неделчо Неделчев” – гр. Сливен

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1

ПРИМЕРНИ ТЕМИ ЗА ЗАМЕСТВАНЕ ПО МЯРКАТА „БЕЗ СВОБОДЕН ЧАС“ (ГРАЖДАНСКО, ЗДРАВНО, ЕКОЛОГИЧНО И ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ)

При заместване на отсъстващ педагогически специалист учителят, определен да проведе учебния час, може да използва предложените примерни теми, съобразно възрастовите особености на учениците, профила на училището, спецификата на паралелката и времетраенето на учебния час.

Темите имат препоръчителен характер и подпомагат реализирането на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в съответствие със Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), Наредба № 13 от 21.09.2016 г., както и утвърдените училищни приоритети.

I. ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

№	Тема	
1	Моите права и отговорности като ученик	
2	Конституцията – защо е важна	
3	Как работят държавните институции	
4	Демокрация и участие на гражданите	
5	Как се вземат решения в обществото	
6	Доброволчество и гражданска активност	
7	Какво е правова държава	
8	Защо спазваме правилата	
9	Ролята на младите хора в обществото	
10	Финансова грамотност – личен бюджет	
11	Как да пестим разумно	
12	Медийна грамотност и фалшиви новини	
13	Разпознаване на манипулации онлайн	

14	Защита на личните данни	
15	Дигитална следа и онлайн репутация	
16	Отговорно използване на изкуствен интелект	
17	Академична честност	
18	Дискриминация и равенство	
19	Права на човека	
20	Европейският съюз и младите хора	
21	Как да бъда активен гражданин	
22	Законът и аз	
23	Как работи местната власт	
24	Граждански инициативи	
25	Ролята на медиите	
26	Свобода на словото и отговорност	
27	Онлайн поведение и дигитална култура	
28	Формиране на обществено мнение	
29	Участие в училищния живот	
30	Гражданска отговорност в ежедневието	

II. ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

№	Тема	
1	Здравословен начин на живот	
2	Баланс между учене, почивка и сън	
3	Психично здраве на учениците	
4	Стрес и управление на напрежението	
5	Емоционална интелигентност	
6	Превенция на тревожност	
7	Здравословно хранене	
8	Физическа активност и спорт	
9	Вредата от енергийни напитки	
10	Тютюнопушене и вейпове – рискове	
11	Алкохол и зависимости	
12	Наркомании – превенция	
13	Хазартна зависимост	
14	Дигитални зависимости	
15	Кибертормоз и психично здраве	
16	Първа помощ – основни принципи	
17	Безопасност на пътя	
18	Лична хигиена и здраве	
19	Здравословни навици	
20	Превенция на агресията	
21	Профилактични прегледи	
22	Влияние на екраните върху здравето	
23	Очна умора и дигитално натоварване	
24	Хранителни разстройства	

25	Самооценка и психично здраве	
26	Емоционален баланс	
27	Натиск от връстници	
28	Безопасно поведение	
29	Навици за здрав живот	
30	Здравето като лична отговорност	

III. ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

№	Тема	
1	Защо трябва да пазим природата	
2	Климатични промени	
3	Замърсяване на въздуха	
4	Замърсяване на водата	
5	Пластмасово замърсяване	
6	Разделно събиране на отпадъци	
7	Рециклиране	
8	Кръгова икономика	
9	Енергийна ефективност	
10	Възобновяеми енергийни източници	
11	Опазване на горите	
12	Биоразнообразие	
13	Защитени видове	
14	Устойчиво развитие	
15	Екологичен отпечатък	
16	Зелено училище	
17	Устойчив туризъм	
18	Природно наследство	
19	Световен ден на Земята	
20	Малки действия – голям ефект	
21	Зелена икономика	
22	Екологични проблеми в България	
23	Замърсяване и здраве	
24	Природни бедствия и климат	
25	Вода – най-ценният ресурс	
26	Енергия в ежедневието	
27	Намаляване на отпадъците	
28	Екологично поведение в училище	
29	Ролята на младите хора	
30	Устойчиво бъдеще	

IV. ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

№	Тема	
1	Толерантност и уважение	

2	Културно многообразие	
3	Общуване без предразсъдъци	
4	Език на омразата	
5	Мирно решаване на конфликти	
6	Работа в екип	
7	Стереотипи и предразсъдъци	
8	Социално включване	
9	Европейски ценности	
10	Межкултурна комуникация	
11	Различията ни обединяват	
12	Религии и толерантност	
13	Комуникация в мултикултурна среда	
14	Професионална етика в туризма	
15	Общуване с чуждестранни туристи	
16	Културно поведение	
17	Глобализация и култури	
18	Международно сътрудничество	
19	Добри обноси в професионална среда	
20	Светът като глобално общество	
21	Уважение към различни култури	
22	Културни различия	
23	Език и идентичност	
24	Религии и общество	
25	Предразсъдъци и преодоляване	
26	Етика в глобалния свят	
27	Международни екипи	
28	Културни празници	
29	Отговорност в туризма	
30	Моят принос към толерантно общество	

V. ПРОФЕСИОНАЛНИ ТЕМИ ЗА ПГХТ

№	Тема	
1	Етика в хотелиерството и туризма	
2	Култура на обслужването	
3	Работа с клиенти	
4	Професионално поведение	
5	Безопасност на храните	
6	Лична хигиена в професията	
7	Работа в екип	
8	Комуникационни умения	
9	Кариерно развитие	
10	Отговорност на служителя в туризма	